

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

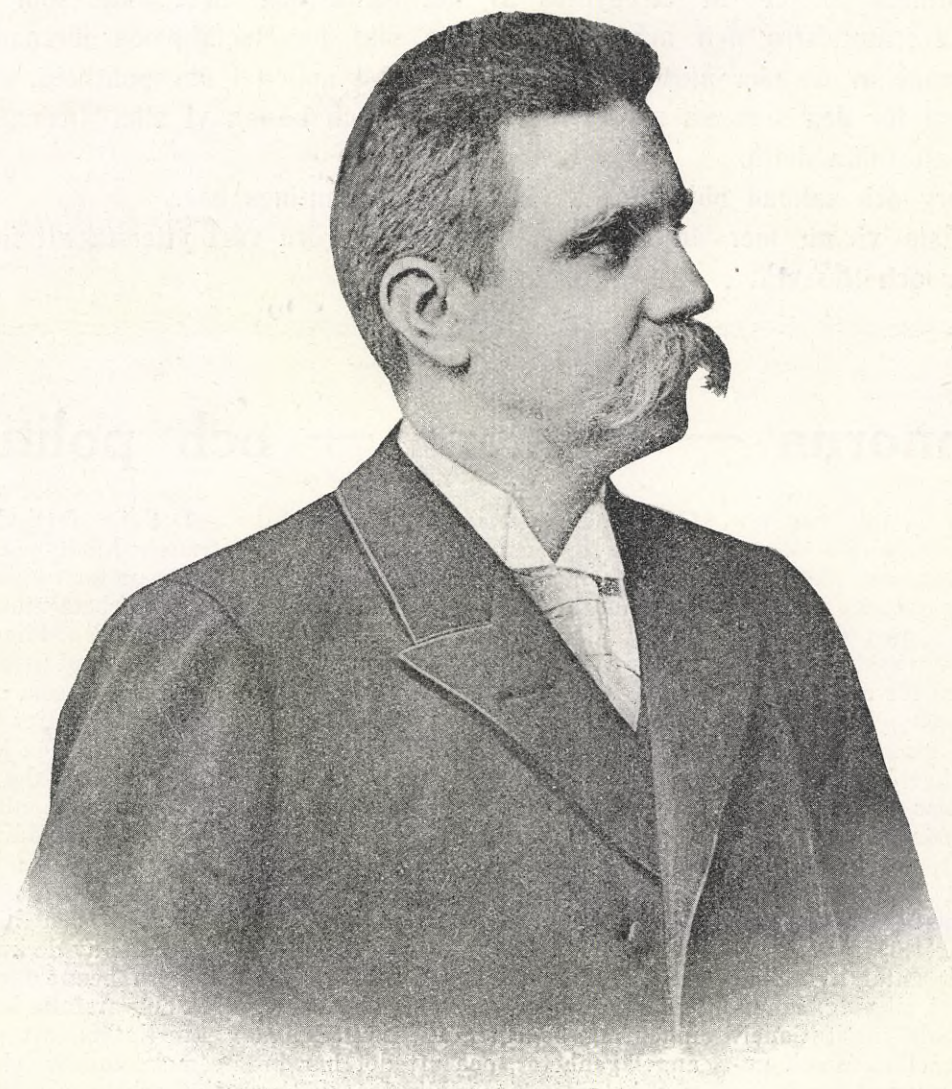
TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

21:a årg. 1925.

N:r 3. Mars.

Pris 25 öre

HJALMAR BRANTING

* ²³/₁₁ 1860 — † ²⁴/₂ 1925

Sedan tidningen redan delvis gått i press kom sorgebudskapet om Hjalmar Brantings bortgång. Denna oersättliga förlust för vårt parti, för vårt land, för hela vår samtid, även långt utom vårt folks och vår världsdels gränser, kommer att lämna djup förstämning bland alla dem, som ha en levande känsla för människovärdets och rättrådighetens utbredning bland klasser och folk.

Oavsett skilda åsikter och partier är den känslan förhärskande, att Hjalmar Branting inneslöt den borne folkhövdingens ledareegenskaper med en ädel kulturpersonlighets vidsynta blick för livets och varats andliga värden, möjliggjorda genom en materiell grund för *alla*.

Därför såg han som oundgänglig väg, att främsta villkoret för rikare livsmöjligheter och högre kultur för folket i gemen var arbetarklassens och de förtrycktas höjande till människovärdigare förhållanden.

Den socialistiska livssynen blev därför hans.

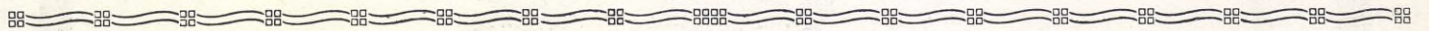
Under sin livslånga kamp verkade han i denna livssyns anda med aldrig slappnande energi i arbetet för arbetarklassens befrielse och höjande.

Hjalmar Brantings person var en syntes av det bästa och mest äkta som svensk och som kosmopolit. Med framtidstro och arbetet på längre sikt för socialismen förenade han verksamheten för uppnående av de mer närliggande och praktiska målen i dagspolitiken.

Vad han betytt för den svenska arbetarrörelsen veta och känna vi alla. Orden äro alltför svaga och andefattiga att tolka detta.

I djupaste sorg och saknad böja vi oss vid Hjalmar Brantings bår.

Men alla måste vi nu mer än någonsin besjålas att göra vårt yttersta att fullfölja och utgestalta hans idéer och livsverk.

Kvinnorna — hemmen — och politiken.

Knappast någonsin, inte ens under kvinnörörelsens första dagar, har ropet på kvinnornas räddande åt hemmet ljudit så starkt som nu. Vad menar man då med detta och när betonas det starkast? Vi behöva inte leta länge för att få klart för oss, att det är just och nästan endast när det gäller det politiska arbetet. Vad har då hänt? Ha verkligen kvinnorna efter kvinnörörelsens genomförande så engagerats i det politiska arbetet, att fara föreligger att hemmen därigenom bli försummade? En sådan fråga verkar enbart löjlig om man granskar hur stort antal kvinnliga ledamöter vi ha i riksdag, lands-ting och kommunala institutioner. Och även om vi gå längre och undersöka hur stor procent av kvinnorna, som deltaga i det politiska upplysningsarbetet inom våra partiorganisationer, så finna vi även där endast en liten bråkdel av de svenska kvinnorna. Och vad det arbetet beträffar så kan man gott våga det påståendet att det, även med verklig energi, skall kunna letas upp högst

få fall, där detta arbete varit till förfång för hemmens skötsel. Tvärtom finner man, att där intresse för ideella och samhällliga frågor finnes bland kvinnorna, där finns också intresse för välskötta hem. Vill man emellertid på allvar verkligen ha reda på, i hur stor utsträckning och av vad anledning de svenska hemmen vanskötas, då skall man inte bara sitta hemma i sin lugna vrå och konstruera upp fall, utan då bör man ger sig ut på husagitation, och vandra ur hus och i hus, och man kan vara alldeles övertygad om, att träffar man på vanskötta hem, så sker detta i nio fall av tio där, varest husmodern förklarar, att hon ingenting begriper av samhällliga angelägenheter, och att det har ingen betydelse, och blir inte bättre om hon använder sitt lilla inflytande eller ej.

Om det resonemanget är riktigt, att inte politiken spolierar våra hem, finns då ingen fara för hemmens existens?

Jo, men denna fara är fattigdomen.

Det är fattigdomen som skapar trångboddhet och nödbostäder, det är fattigdomen som driver mödrarna till arbete utom hemmen, varigenom barnen lämnas åt sig själva, eller att uppfostras på gatan, det är fattigdomen som gör att husmodern går i ett ständigt bekymmer för hur hon skall få den knappa avlöningen att räcka till det nödtrötteste åt familjens, ofta alltför många, medlemmar, och därigenom blir trött och nervös och mindre lämplig som uppfostrarinna, och det är också fattigdomen som hindrar henne från att ta del av de kunskaper som skulle göra henne mera kompetent för sitt ansvarsfulla kall. Medges måste naturligtvis, att det finns kvinnor som sakna håg och fallenhet för husligt arbete, som kanske skulle med heder skött ett annat ämbete, men som av omständigheternas makt, på grund av de samhällsförhållanden vi leva i tvingats in i husmoderns kall. Om således inte fattigdomen är den enda stöttestenen, så är den dock utan tvivel den största, och

(Forts. å sid. 11.)

Behoven och produktionen.

Inom den socialistiska agitationen har talats mycket om att ett av de största felen med den nuvarande produktionsordningen är att den är inriktad främst på att skapa profit och att tillfredsställandet av de mänskliga behoven endast är en sekundär uppgift för densamma. "Behovsproduktion i stället för profitproduktion!" Hur ofta har icke denna paroll höjts! Många människor ha trott sig däri ha hittat någon nyckel till det moderna samhälls gåta. Faktum är emellertid, att bakom dessa paroller ha alltid dolt sig mycken ytlighet och förvirring.

"Kravet på behovsproduktion" har tvenne utgångspunkter. Den ena vilar på den uppfattning som väl ligger i den gamla berömda satsen: "Av var och en efter hans förmåga, åt var och en efter hans behov". Denna sats är sprungen ur den alltjämt fullt motiverade känslan av, att många synnerligen behjärtansvärda mänskliga behov icke bliva fyllda på ett ur vidaste synpunkter önskvärt och hyggligt sätt. En mångfald människor få ju icke ens de elementäraste livsbehov tillfredsställda. Den ögonskenliga "orättvisa" som på detta område träder i dagen har fött fram kravet på en ekonomisk ordning som bättre tillfredsställer behoven.

I samband härmed uppträder ofta den andra ovan antydda synpunkten. Den har sin rot i uppfattningen om produktionens nuvarande planlöshet. Den fria konkurrensen, den till synes slumpartade produktionen för en fri varumarknad, varvid befintliga i den existerande köpkraften uttryckta behov göra sig omedelbart gällande först efter varans färdigställande för konsumtion, framträder för mången såsom något högst olämpligt och oskickligt. Kunde man icke på något bestämt och klart sätt i förväg "räkna ut" eller fastställa behoven? Då kunde produktionen från första stund planmässigt inriktas! Då visste man vad som behövde tillskapas av varor för en säker åtgång inom en bestämd tid! Då visste man precis hur många och hur stora fabriker man under en viss period behövde för att framställa lagom mängder av den eller den produkten! Då skulle det icke bliva någon "överproduktion", några stockningar och kriser, som

göra folk arbetslösa och olyckliga! Vem kan neka till den enkla klarheten i denna tankegång?

Men de som äro förtjusta i dessa teorier glömma en sak, som man i detta sammanhang icke gärna kan skutta förbi. Det obestridliga faktum är nämligen, att det är fråga om produktion för människors behov. Och människor ha nästan alltid varit konstiga kroppar. Deras behov äro oändligt skiftande från den ena stunden till den andra. Dessa behov äro också på ett hart när underbart sätt differentierade. Och de ha en elasticitet, som inga andra företeelser. En inom damvärlden uppdykande modesak kan på få veckor åstadkomma ganska stora förändringar i det ljuvliga könets behov inom fem världsdelar. Sådant kan icke undgå att ha sin inverkan på såväl produktion som distribution inom denna bransch. Radions oerhörda och blixtnabbt framskapade popularitet, som fött en kolossal "konsumtion" av radioapparater och dylikt, är ett annat exempel på de mänskliga behovens beskaffenhet.

Bara dessa saker ådagalägga, att det skulle möta oöverkomliga svårigheter att på förhand fastställa behovens omfång och beskaffenhet. Ett försök till förhandsreglering i detta avseende skulle vara det mest reaktionära mänskligheten kunde hitta på. Det skulle hindra särskilt den tekniska utvecklingen genom sitt olyckliga tvång på det fria initiativet. Denna frihet och "nyckfullhet" i val av sättet för behovstillfredsställelse är och kommer alltid att bli en framstegsverkande faktor av väldig betydelse.

Vad skall då bestämma över sättet för behovens tillfredsställande? Uppenbarligen ha de sin första begränsning i befintliga tillgångar. Behovstillfredsställelsens summa kan ju aldrig överskrida tillgångarnas summa — ingenting kan ju vara mera självklart än detta. De individuella behoven äro ju oätliga, men de pressas obönhörligen ihop av denna knapphet.

Det måste finnas en måttstock, som innanför tillgångarnas ram bestämmer hur de individuella behoven skola få tillfredsställas. Denna måttstock är människornas köpkraft. Hur stor denna köpkraft är och hur

den användes, det är en sak med avgörande betydelse. Detta bestämmes efterfrågan, och när denna på marknaden söker upp tillgångarna uppstår denna underfulla balans, som under den fria prisbildningens namn faktiskt är den ordnande handen i hela det ekonomiska livet. Varje människa kan här göra sig gällande i mån av sin ekonomiska kraft — detta ha vi redan sagt. Denna ekonomiska kraft bestämmes principiellt av hur hans eller hennes insats i tillskapandet av nyttigheterna värderas. Denna värdering springer i sin tur fram ur prisbildningen på produktionsfaktorerna. Kapitalistens ekonomiska kraft beror på hur det kapital han ställer till produktionens förfogande värderas i denna jättesamverkan av olika ekonomiska krafter, som heter det moderna ekonomiska livet, d. v. s. på kapitalräntans höjd. Arbetarens ekonomiska kraft har sin rot i prisbildningen på hans vara, arbetskraften, som lyder under samma ekonomiska lagar, som alla andra varor. Härur fastställas arbetslönens höjd. Jordbesittarens ekonomiska kraft bestämmes av hur i den fria prisbildningen jordens insats värderas, på jordräntans höjd alltså. I kommande artiklar skola vi närmare klara upp en del problem i samband med dessa ting.

Såvida man icke vill ha ett tvångssamhälle, med reaktion och stagnation, så måste man gå ut ifrån, att alla samhällssystem, även ett socialistiskt, skall vila på människornas principiellt fria rätt att välja sättet för sin behovstillfredsställelse och på den fria prisbildningen. Frågan om t. ex. arbetareklassens högre levnadsstandard är en fråga om en utveckling av produktionen, ett berikande av samhället, så att arbetslönen kan utgå med ett högre belopp än för närvarande. Produktionsökningens väg är den enda möjliga, ty nu äro vi och hela världen så fattiga att en annan fördelning av det som redan finns icke skulle åstadkomma mycken glädje.

Sålunda försvinna på detta sätt mycket av de gamla stela idéerna om "behovsproduktionen". All produktion tjänar ju behoven. Det gäller endast att få in en högre grad av samhällelig ändamålsenlighet i ap-

A. B. F. inbjuder kvinnorna till kurs!

Kursen hålles i Brunnsvik 14—21 juni.

Under tiden 14—21 juni anordnar A. B. F. vid Brunnsviks folkhögskola en instruktionskurs för kvinnliga medlemmar i till A. B. F. anslutna organisationer. Kursens uppgift är att söka ge vägledning för kvinnornas studiearbete. Programmet för kursen upptar därför framförallt sådana ämnen, som kvinnorna ha intresse av att mera ingående studera. Undervisningen skall läggas så, att vem som helst utan förstudier kan delta i densamma.

Kursen omfattar följande undervisning: ledamoten av riksdagens första kammare, yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren, lämnar i en serie föreläsningar en översikt över aktuella socialpolitiska frågor av särskild betydelse för kvinnorna. Rektor J. Sandler föreläser i ämnet samhällslära (stats- och kommunalkunskap). Dessa föreläsningar bli förenade med praktiska övningar. Fil. kand. Yngve Hugo föreläser över hemmets hygien. Lektor Oscar Olsson kommer att lämna anvisningar för litteraturläsningen i cirkelarna.

A. B. F:s studieledare Yngve Hugo kommer dessutom att i en serie föreläsningar redogöra för de olika arbetsmetoder, som kunna anses vara lämpliga i det för kvinnorna avsedda bildningsarbetet, varefter deltagarna beredas tillfälle att gemensamt diskutera.

Avgiften för deltagande i kursen blir 30 kr., för vilken avgift deltagarna erhålla fritt uppehälle under vistelsen i Brunnsvik, ävensom fria resor till och från kursen. Lämpligt är att kursavgiften betalas av organisationerna i form av stipendier till deltagarna.

Ansökan om deltagande i kursen skall före den 15 april insändas till A. B. F:s centralbyrå, adress Stockholm I. Ansökan bör innehålla uppgift om den sökandes namn, ålder och yrke, vilken eller vilka arbetarorganisationer den sökande tillhör, framförallt om den sökande förut deltagit i A. B. F:s arbete, samt åtföljas av en skriftlig rekommendation från den förening den sökande tillhör. Å ansökan skall tydlig postadress angivas.

En förteckning över antagna deltagare offentliggöres i tidningen "A. B. F." samt i de olika kvinnoförbundens tidningar. De antagna deltagarna erhålla i god tid före kursen närmare meddelande om densamma.

paraten. Detta är socialiseringens uppgift. Socialisering betyder intet underverk, ingen "ny ekonomi", den innebär endast en utveckling av de krafter som redan finnas till.

Till slut en annan viktig sak. När det gäller t. ex. för den svenska arbetaren att höja sin levnadsstandard, så är han beroende främst av de andra nationernas rikedomar. Vi leva på våra exportindustrier. För vad vi kunna exportera få vi i utbyte mycket av de livsmedels- och andra artiklar, som förljuva vår dagliga tillvaro. Ha vi liten export ha vi mindre möjligheter att höja standarden. Så länge människorna ute i världen äro så fattiga som de äro, och så länge vi själva icke kunna äta trä och järnmalm, måste vi vara beredda på att behålla vår ganska knappa levnadsföring. Men då blir socialiseringsproblemet för vårt land beroende av världsekonomiska faktorer. Och att detta icke förenklar saken är ingalunda svårt att begripa!

Ulla H—st.

A. B. F:s instruktionsverksamhet.

Anslag av A. B. F. till studiecirklar.

Till den första cirkeln på plats, där A. B. F. ej har något bibliotek, lämnar A. B. F. anslag till det första bokinköpet. Anslaget utgår med samma belopp, som cirkeln av egna medel insänder till centralbyrån för bokinköp, dock högst 25 kr. till varje cirkel.

Likaså lämnar A. B. F. under detta arbetsår anslag till biblioteksmaterial till de nya bibliotek, som under året upprättats eller kommer att upprättas. Härigenom blir det möjligt för varje nytt bibliotek att redan vid starten erhålla en fullständig uppsättning journaler, katalogkort, utlåningskort med påsar m. m., allt av fullgod kvalitet. A. B. F. bidrager med halva anskaffningskostnaden, dock högst 50 kr. till varje bibliotek.

Rekvisioner sändas till A. B. F:s centralbyrå, Stockholm I.

Landsorganisationens kassör Eric Lange bortgången.

Några timmar före det smärtsamma budskapet om Hjalmar Branting, hade Eric Lange gått ur tiden. Med honom gick även en av arbetarörelsens mera dugande män bort. Hans bana är den praktige arbetarens, som redan vid unga år visste sin plats bland kamraterna i fackföreningen. Hans duglighet togs ganska snart i anspråk inom densamma och sedan har han beklätt olika poster. Från förbundskassör i Järn- och Metall blev han efter Ernst Söderberg vald till Landsorganisationens kassör. Sedan 1911 tillhörde han stadsfullmäktige och därinom visade en sådan kraft och duglighet att han av stadsfullmäktige blivit invald i en hel del mycket viktiga nämnder och kommittéer.

Han var gift och efterlämnar maka och tvenne minderåriga barn.

Eric Lange var ej någon offentlighetens man men en arbetarörelsens pliktrogne och kunnige tjänare.

**SPRID MORGONBRIS!
ANSLUT EDER TILL DEN SOC.-
DEM. KVINNORÖRELSEN!**

Förbundsarbetet och agitationen.

Till allas glädje synes stor livaktighet råda inom avdelningarna. Litet varstädes bildas också klubbar, i det tysta, nämligen att någon arbetarekommun, kvinnoklubb eller distriktsstyrelse en tid arbetat här för och så en vacker dag står klubben färdig med styrelse och kommissionär valda och frågar efter bestämmelserna för inträde i förbundet.

På många platser hållas även givande kamratmöten, vilka synas bliva allt mer omtyckta och befordrande för arbetet inom den enskilda klubben. Till de flesta distriktskonferenser önskas föredrag i befolkningsfrågan och ha sådana föredrag hållits på några platser.

Ett lyckligt grepp för spridande av sund upplysning i sexualhygieniska frågor synes oss Västeråsklubbens arrangemang vara att tillsammans med andra kvinnoorganisationer i staden, anordna föreläsningar i sexualhygien, med en föreläsning för de unga, ogifta kvinnorna och en för mödrarna. D:r Alma Sundqvist från Stockholm var här föreläsare.

Studiecirkelarbetet synes dock ej medlemmarna i så stor utsträckning kunna omfatta och vi förstå det mycket väl. Ty med två möten i månaden som de flesta klubbar hava så är det omöjligt för de flesta hustrur att kunna få vara från hemmet fler kvällar i månaden. Ett hembiträde har ju alltid minst en kväll i veckan fritt, men en arbetarehustru, som ju är den ledande själen i hemmet, hon har inga andra möjligheter att komma från detsamma en kväll, med mindre än att mannen är hemma eller någon annan välvillig tjänstgör som vakthavande. Och det har icke ännu gått in i allmänna medvetandet att en arbetarehustru och moder behöver öka sina bokliga kunskaper eller skaffa sig andliga värden som befrämjar hennes förmåga till uppfostrare av det unga släktet, som med varje år bliver mer ansvarsfyllt. Vi äro dock inga pessimister, ty då det nu synes slå igenom ute i världen, att kvin-

norna behöva lära sig rationellt sköta hushåll, för att icke längre till den grad vara nedgrävda i hushållsgöromål, att de ej få någon tid att skaffa sig insikter om samhörigheten mellan hemmet och samhället och något intresse för framåtskridandet, så skall väl även bland arbetareklassen småningom den idén tränga ige-

Eugen: GRÖNDAL. FRÖDINGS BOSTAD.

nom att arbetarehustrurna givas möjligheter att få deltaga i arbetet för socialismens befrämjande.

Några agitationsturnéer ha dock inte varit planerade efter valagitationen, men äro nu sådana ordnade.

I Blekinge har redan Martha Larsson börjat härja och kommer troligen inte att resa därifrån förrän hon ganska ordentligt plöjt igenom landskapet.

Sigrid Lundin kommer att resa i Västmanland och där utföra sin agitationsgärning. Östergötland har fått Sigrid Gillner-Ringensson till föredragshållare, som för första gången reser för förbundet, men är därför ingen nybörjare utan en tränad föredragshållare och föreläsare. Hennes lärarinnekall har dock förut hindrat henne från att åtaga sig annat än enstaka föredrag och föreläsningar. Då hon nu var ledig pas-

sade vi på att engagera henne. Agnes Söderquist skall predika i Uppsala län och hoppas på att hon med sin okuvliga energi hinner med att även timra upp några stycken Folkets hus, ty det behövs där.

Till Örebro län kommer Hulda Flood, som vi veta hälsas särdeles välkommen dit. Södermanland och Värmland komma troligen att släsa om Disa Västberg, vilken dock med sin diplomatiska förmåga helt säkert kommer att ställa allt till rätta.

Som av detta synes så är agitationens arbetet i full gång och har det länge varit hett om örnen på förbundsexpeditionen och hos distriktsstyrelserna. Nu är det klubbarnas tur och där ligger det förnämsta arbetet för att agitationen skall bliva vällyckad. Vi få inte på någon plats hålla denna agitation inom gränserna för en liten trevlig familjefest för medlemmarna och deras anhöriga, utan ett intensivt förarbete måste göras med spridande av löpsedlar och upprop i arbetarehemmen, utanför fabriksportarna och andra arbetsplatser, såsom syateljéer, bokbinderier m. fl. arbetsplatser där kvinnlig arbetskraft finnes. Räcka ej

upprop och löpsedlar till så rekvi-rera mer från förbundsexpeditionen.

Varje medlem måste offra en stund för agitationen, för att samla skarorna till arbetarrörelsen.

Vi måste slå tillbaka högerens prat om att högerpartiet är det största folkpartiet. Det blir ju en skam för arbetareklassen om det talet ej med kraft kan slås tillbaka. På envar av oss vilar ansvaret härför.

Detta är nu om agitationen. Vi vilja även uppmana avdelningarna att beakta de cirkulär som utsänts. Det första handlar om samarbete inom kvinnoorganisationerna för upprättandet av förlösningshem, det andra om bestämmelserna för bildningsfonden. I dagarna utsändas cirkulär angående kvinnokursen i Brunnsvik och medborgarskolan i Fogelstad.

Alltsammans sådant som måste in-

Kvinnliga medborgarskolan i Fogelstad

börjar sin första kurs den 1 april. Ur det av skolans rektor, fröken Hermelin, utgivna prospektet hämta vi följande:

Skolan vill ge sitt bidrag i arbetet för att bakom vårt medborgarskap måtte stå självständiga och ansvarsfyllda människor.

Skolan måste arbeta genom att samla människor från olika arbetsfält och livsområden, från landsbygd och städer, till gemensamma studier och ömsesidigt utbyte. Den vill lägga undervisning och studiearbete så, att samband vinnes mellan handens, hjärnans och hjärtats arbete, mellan hemmets värld och samhället, mellan den enskilde och det allmänna.

Vid skolan ha hittills planerats två kurser:

en v å r k u r s på tre månader, 1 april—30 juni; en s o m m a r k u r s på tre veckor, 27 juli—15 aug.

V å r k u r s e n kommer — utom sång, gymnastik, lek och idrott — att omfatta

p r a k t i s k t a r b e t e: sömnad, vävnad, hemskötsel och hemmets bokföring;

t e o r e t i s k t a r b e t e, sammanhållet inom tre ämnesgrupper: 1 modersmålet och dess litteratur, 2 historia jämte medborgarkunskap (även i förening med praktiska övningar), 3 praktisk själskunskap och etik med hygien.

S o m m a r k u r s e n kommer att i huvudsak följa samma linjer som vårkursen, men vara lagd på ett plan, som kräver större mognad. Det praktiska arbetet kommer då att ersättas av utvidgade övningar i muntlig framställning, sammanträdes- och mötesteknik m. m.

Arbetet kommer att vila på fortlöpande undervisning av skolans ständiga lärare: Fröken Honorine Hermelin, fröken Ebba Holgerson, fr. Helena Rydqvist, kompletterad av lektionsserier av dess periodiska medarbetare: Yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren, fru Anna Flygare-Stenhammar, lektor Emilia Fogelklou-Norlind, doktor Ada Nilsson, fröken Maj Sondén, fröken Herta Svenson, fröken Elisabeth Tamm m. fl.

I n t r ä d e s v i l l k o r är att vara vid god hälsa och för vårkursen att ha fyllt 20 år, för sommarkursen 25 år.

A v g i f t e r:

V å r k u r s e n: Kursavgift 50 kr. erlägges vid kursens början; inackordering, 70 kr. pr månad, erlägges förskottsvis vid varje månads början.

S o m m a r k u r s e n: 150 kr. i ett för allt.

S t i p e n d i e r, som utdelas i mån av tillgångar, upp till 200 kr. för vårkursen, upp till 75 kr. för sommarkursen, kunna sökas vid skolan.

A n s ö k a n till kurserna insändes till skolans rektor, fröken Honorine Hermelin, adress Fogelstad, Julita, för vårkursen före 15 mars, för sommarkursen före 1 juli.

gående diskuteras på mötena. För att alla ordf. skola vara förberedda uppgiva vi att i slutet av mars kommer ett postförskott på 5 kr. som måste utlösas. Det är årets avgift till bildningsfonden. Till nästa år skola vi skaffa oss kassörernas adresser så att vi kunna vända oss direkt till dem. Under sista veckan har kvinnoklubbar bildats i Kubikenborg och vid Untraverken. Vi hälsa dem välkomna till förbundet.

S. V.

I detta nummer

och kommande taga vi oss friheten reproducera några bilder från prins Eugens stora utställning i Stockholm i Liljevalchs konsthall.

Prins Eugens säkra och intima konst lämpar sig föga för reproducerande, varför bilderna lämna en mycket ofullständig uppfattning om den gedigna konst och framför allt om det djupa stämningvärde som hans dukar meddela åskådarna.

Vårfrudag.

När världen stod i vårens rika skrud
och ljusets makter åter syntes råda,
då kom en ängel, sänd att dig be-
båda

och genom rymden hördes hymners
ljud.

Välsignad du bland kvinnor som
fick bud

att just din son, som än du ej fått
skåda,

han skulle frälsa folket ur dess våda
och bära vittnesbörd om sina fäders
Gud.

Se minnet av din underbara lycka
skall moderskapet jämt med skönhet
smycka

och blir beständigt glädjens ljusa
tolk.

Ty varje mor som du, i fröjd och
smärta,

kan bära under trofast modershjärta
det barn, som blir till räddning för
sitt folk.

Gustav Åström.

Brevkort från Finland till Morgonbris.

Kära kamrater! Vill gärna framföra en hälsning från Finlands soc.-dem. kvinnoförbund till Eder och kan tala om att detsamma nu är särdeles verksamt och som förut ivrat mycket för upplysning bland arbetarekvinnorna. En kvinnlig kamrat ha vi ständigt ute på resor i organisationsarbete, vilket visat sig mycket nyttigt för vår verksamhet. I bildningsarbetet deltaga förbundets medlemmar livligt, besöka i stort antal arbetareinstitutens föreläsningar och många äro elever i den nya Arbetareakademien, ävenså deltaga de särdeles livligt i Arbetarnes bildningsförbunds studiecirklar.

Ett soc.-dem. nykterhetsförbund har bildats i vars arbete kvinnorna taga del med mycket intresse.

Med önskan om god framgång för de svenska kamraterna tecknar med hälsning

Hilja Pärssinen.

Kvinnliga fackföreningar.

Varför skall det vara så svårt att organisera kvinnorna? När man något har studerat tillståndet inom olika kvinnliga yrkesgrupper tränar sig den frågan starkt på en. Denna första fråga vill följas av andra: Är det trots allt sant, att kvinnorna ej förstå solidariteten, att varje kvinna egentligen intresserar sig blott för sitt eget öde och tack vare sina primitivaste modersinstinkter för sina egna barns, men att det annars i stort sett är lönlöst att försöka få henne att se längre än dagen och hennes lilla värld räcker?

Är det sant, att kvinnorna inte i allmänhet kunna kämpa för en idé, som ej bara är gripbar med känslan, då är det kanske också omöjligt att drömma om en stark kvinnlig fackföreningsrörelse.

Ser man på våra unga arbetarflickor och känner deras likgiltighet för arbetarrörelsen, deras föräldrars och farföräldrars arbetarrörelse, då frestas man att säga, att de äro i allmänhet i stånd till att för möjligheten av en fin hatt och fina kläder förneka sin klass och de sinas kamp. De äro hellre illa avlönade slavar i fina kläder och halvfina vanor än de stolta höja huvudet som enkla arbetarflickor och fordra respekt för sig och sin rätt till en anständig lön. Till något annat än att härma överklassdamen i hennes toaletter räcker ofta inte deras lön, och något annat begära de heller icke. Kläder och nöjen, på ett hederligt eller ohederligt sätt, är för många deras livs mål.

Låt oss taga ett exempel, som kan mångdubblas i tusendevis: Vi ha en äldre arbetarfamilj. Mannen har slitit och släpat i hela sitt liv, hustrun likaså. Mannen har varit med i arbetarrörelsen. Mången strejk, mången gärning av solidaritet mot kamrater och mot sin klass har han deltagit i. Han har vuxna döttrar i 17—18-årsåldern. De äro sömmerskor, modister och butiksbiträden. Alla äro dåligt avlönade, en del så uselt, att de knappt kunna försörja sig själva. Tror någon att detta driver dem att följa sin fars traditioner, att ansluta sig till fackförening eller ens sympatisera med den klassrörelse i vilken deras far tjänat och ännu tjänar med aldrig svikande trohet? Nej, det är som umgängelsen med hattar, tyger och

toaletter mutade dem, och de därigenom lockades till något slags snyltgästskap hos överklassen. Hellre än att de i solidaritet med sitt fattiga hem ställa sig på sin klass' sida och kräva sin rätt tillsammans med kamrater, gå de som hemliga förrädare av sin klass och låta söva sig till ro av en ytlig lyx och slaviskt efterapande av överklassens vanor och levnadssätt. Fadern kallar dem

göra dem mottagliga för fackföreningsidén. Alltför många av dessa unga kvinnor gå moraliskt eller fysiskt under i vår tid för att vi skulle kunna lugna oss i klubbarna med att "tiden ännu inte är mogen" för ett socialdemokratiskt agitationsarbete bland de grupper av unga kvinnor jag ovan nämnt.

Våra kvinnoklubbar äro inte endast till för "valedelsutdelning på valdagen" eller för att en del unga hustrur till socialdemokratiska arbetare skola ha en sällskapsförening eller en plattform, från vilken de kunna göra sig gällande. — Kvinno-

Eugen: KATARINA KYRKA.

Kartong till freskomålning i Stockholms stadshus.

icke förrädare. Han förstår icke, att de äro det. Och dock, de äro det i alla fall! De äro det i dubbelt mått nu, se'n kvinnorna fått rösträtt och inflytande som aldrig förr. De tala indirekt för våra motståndares sak. De beröva sin klass stödet av tusende unga viljor. De undandra sig all den upplysning de som arbetarbarn borde få av sin egen klass' förkämpar. De inbjudas till möten, men besöka dem icke. Folkets Hus är inte nog fint för dem, för dem som inte ens kunna bära det hedersamma klassnamnet arbeterskor, då de endast äro kläddockor åt en penningklass som exploaterar dem.

*

För de socialistiska kvinnoklubbarna måste det bli en den allra viktigaste arbetsuppgift att väcka dessa ovan omtalade kvinnor till besinning. Vi måste tänka ut ett sätt att nå dem på deras arbetsplatser och

klubbarnas väg måste bli mycket mödosammare och mycket farligare. Hur den vägen skall beträdas borde klubbarna var och en i sin stad och ort överlägga om.

Sigrid Gillner.

"Livet är mycket kort, därför är det otillständigt bortslösa ögonblicken. Då det är kort, får det i och med detsamma så mycket högre värde. Det gäller för oss att begagna oss av det för att göra så stora insatser som möjligt i förhållandena och samhällslivet."

Jules Payot.

Italienska arbetarkvinnor.

Av Linda Öberg.

''Mjölkbud'' på småstadsgata (Portici).

Bonde och åsna.

''Du har väl ingen orsak att klaga! Tänk på alla dem, som ha det tusen gånger sämre än du!''

Det finns väl ingen av oss, som inte någon gång fått till livs ovanstående lilla predikan. Och det ligger naturligtvis en del sanning i den. Men om vi toge den helt till hjärtat — vilket vi inte behöva frukta för att någon gör! — skulle antagligen hela utvecklingen, så som den nu av omständigheterna betingas, gå om intet. Den inre, själsliga utvecklingen skulle befordras, men för den är världen ännu icke mogen. Först slippa hunger och törst och köld, därefter utbilda själslivets alla möjligheter är nog den naturliga, lagbundna vägen till verklig frihet.

Åsikterna, om hur vi kvinnor ha det hemma i Sverge, äro ju delade, men ingen kan ha mer än en uppfattning om de italienska kvinnornas ställning gentemot männen och samhället. Ju mer man ser därav, desto djupare måste man beklaga dem.

I detta efterblivna land finnes ännu, trots krig, bolsjevism och revolutioner en jämförelsevis fåtalig och mycket rik klass bestående av ättlingar av Italiens många adliga familjer med tillskott av några förmögna uppkomlingar. Dessa sväva över hela den övriga, arbetande och för det mesta mycket fattiga befolk-

ningen, som moln över jorden, och ha ingen förbindelse som helst med, ingen kunskap om ''massan''. Om det överhuvud finns en bildad medelklass som hos oss, folk med kunskaper och kultur, ehuru utan pengar, måtte den vara försvinnande liten och obetydlig. I varje fall träffar man ingenstans på medlemmar av den. Det är den stora massan av folket självt, som man överallt ser och som fyller en med undran och ömkan.

Svenska arbetarkvinnor, i synnerhet de, som äga ståndskänsla, ambition och rättfärdighet, vad skulle de säga om att bo i hus utan fönster-rutor och utan den minsta gardinstump, öppna gluggar utåt olivplantagen, stengolv, limstrukna väggar utan och innan, illa ramponerade av mögel, sot och moss. En bänk utan ryggstöd, ett av smuts och flott kolsvart träbord, öppen eldstad eller i bästa fall ett galler med träkol, där draget måste underhållas medelst en solfjäder i ständig rörelse. Icke en vattendroppe till tvättning. När man skall bära vattnet från brunnen i stora träbaljor, sådana som vi använda till tvätt, i höga krukor eller mässingsbunkar, aktar man sig allt att slösa med varan. Från brunnen komma arbetar- och bondkvinnorna kväll och morgon med sina oerhörda bördor på huvudet, benen tjocka och

deformerade av det myckna bärandet och halsmusklerna svällda, som på tjurar. Många konstnärer ha avbildat dessa kvinnor och funnit dem sköna och poetiska i sina lyckade färgsammansättningar, men dessa konstnärer ha i de flesta fall varit män, som idealiserat och till dikt omskapat vad som endast är ett beklagansvärt lastdjurs tillvaro.

Även om katolicismen och prästerna icke gjorde sitt för att hindra all upplysning, skulle italienska kvinnor, som utom husliga sysslor, barnafödande och uppfostran, även ha på sin lott allt det tyngsta arbetet utomhus, omöjligt få tid till någon som helst andlig utveckling. De stå också — lyckligtvis för dem! — vad intelligens och hjärta beträffar på en samvetsgrann dragares ståndpunkt. Begrepp om renlighet och ordning, hygien, godhet m. m. äro fullständigt obekanta. Jag föreställer mig att om, som ju händer, ett barn med ömmare hjärtelag och större förfining i sitt känsloliv skulle födas bland de svartögda, från kultur så kemiskt fria italienska bönderna skulle dess liv ej bli långt. Det uthärdade ej.

Tänk er vidare att till middag varje dag är ut och är in få en gryta makaroner, saltorkade och grå av damm och flugsmuts, och ett väldigt stycke grått bröd, surt och illa

bakat. Om lyckan är god, till detta kanske några beska oliver (huvudmassan av oliverna males och pressas till olja, som är alltför dyrbar för fattigman), tomater eller någon annan billig grönsak, exempelvis kål eller lök.

När arbetsdagen på sexton timmar äntligen är över, en brits med trasiga, smutsiga täcken och halm. Så som ej den uslaste har det hos oss, om han ej vill ha det så. På den limstrukna väggens sot och flugsmuts en av åratals spiselrök och ånga nedflottad madonnabild, några kors ritade med svartkrita här och var mot onda inflytelser. Icke en dyna, icke en blomma, ingenting att

och lykta efter den. Om undantagen talar jag alltså inte. Blott om den stora, grå massan, som framlever sitt liv likt djur från dag till dag, i okunnighet, grymhet och nöd.

Går man en tur över bergen på de underbara vägarna med all deras februariprakt av vitskära molnlika mandelträd i blom, av de vissna, bladbeströdda bergsidornas blåskimrande krokusstreck, in emellan grå lupinfält och silvergrå oliv här och var avbruten av en mörk pinie mot himmelens oändlighet, står befolkningens brist på skönhetssinne och godhet i skärande kontrast till vad naturen av allt detta ger i rikt mått.

Männen ser man sköta det mera

bers vildhet och entonighet och med långa käppar slagit ned de små blådagliga frukterna. Det är kvinnorna som komma klapprande i trätofflor utför de branta stenlagda stigarna med lövbördor, invirade i väldiga skynken så att en mötande upptäcker ingenting annat än en oerhörd säckliknande tingest med kjol och fötter nedtill. Eller en lång karavan hopbuntade sädesskyllar på ben och fötter på väg från åkrarna uppe i bergen till olivplanteringarna och byarna längre ned, en fantastisk karavan vandrande skyllar! Unga flickor, havande kvinnor, gamla gråhåriga, magra megäror — alla i fullt lastdjursarbete

Kvinnor bära hem bröd och grönsaker.

Männen föredraga 'intellektuella' sysselsättningar såsom spel och dobbel.

försköna den fattiga tillvaron. Ett skjul, en håla att krypa in i vid nattens inbrott, ett skydd mot regnet och de möjligen befintliga farliga djuren — det är allt. Så primitivt som hos vilken negerstam som helst.

Hur fruktansvärt, hur olidligt för oss, som vant oss vid annat, vid åtminstone relativ snygghet och bekvämlighet!

Här finns naturligtvis, som överallt i världen, undantag från den allmänna regeln om fattigdom och smuts. Människor, som genom metod, snygghet och ihärdig, aldrig slappnande energi lyckas draga sig själva och stora familjer upp ur smutsen och nöden. Men därtill måste finnas en stark inre drift. Och de flesta sakna naturligtvis all dylik skapande energi. Även hos ett högtstående, fritt tänkande folk som svenskarna, får man leta med ljus

inveklade mindre tunga arbetet exempelvis att med tillhjälp av en till formen uråldrig såg beskära olivträdens kvistar och binda upp de nya vinskotten med bast. En och annan hackar också upp jorden — spade behövs aldrig här! — och en gång under tre månader har jag sett en man bära en tung börda på sitt huvud. Männen sköta också vin- och oljepressarna med tillhjälp av de yngre gossarna, av åsorna, som ha fullt ut lika mycken intelligens och tioudubbelt den arbetsförmåga och fålamod som deras husbönder presterar. Men allt det tunga och mera avskyvärda arbetet är kvinnornas. Man möter dem på hösten med stora korgar fulla av mogna oliver, som de plockat upp och letat rätt på i varje grop och vrå, medan männen och gossarna setat uppe i träden, skrålrat med ara-

från tidig morgon till sen kväll.

Men sällan ser man ett missnöjt ansikte eller ett, stämplat av djupt och hemligt bekymmer. De hälsa leende, de sträcka ut en hand i förbifarten för att — tigga. Piccola moneta, Signora! (småpengar, signora). De enklaste förnimmelser av värdighet och skam finnas ännu ej i dessa kvinnors känsloliv. Vilket för dem personligen är en lycka, ehuru bedrövt ur utvecklingens synpunkt. Hur skulle de eljest fördraga sitt liv? Sina råa mäns hugg och slag, sitt tunga, glädjelösa arbete, sin fattigdom, smutsen och barnafödandet? Kvinnorna duka också under i stort antal, vilket förklarar det för Italien egendomliga faktum, att männen här äro fler än kvinnorna. Det förklarar också varför de äldre, överlevande av det med orätt benämnda svagare könet, i all-

Riksdagsbrev.

Sedan konung och präst uttalat sina välsignelser till ett gott riksmöte och sedan remissdebatten ägt rum, kan man ju säga att arbetet kommit igång, även om det ibland inte syns så mycket i själva kamrarna.

Om drabbningarna i remissdebatten såväl som i den senare stora debatten i anledning av Lindmanska interpellationen om oroligheterna på arbetsmarknaden ha väl alla våra läsare tagit del av genom dagspressen, vadan det är onödigt att i samband härmed dröja därvid, utan övergå vi till en redogörelse för någ-

mänhet äro sådana genomelaka gamla familjetyranter. Endast de mest okänsliga, fysiskt starkaste uthärda och övervinna sitt svåra liv. Liksom det italienska folket i allmänhet är kraftigt och friskt, emedan — liksom hos oss för hundra år sedan — alla klena barn givetvis duka under av vanvård.

Till kåltäpporna i de vidsträckta planteringarna, till vinstockarnas rötter och olivernas är det kvinnornas uppgift att i stora korgar bära stinkande gödsel och i koppar- och träbunkar än mer stinkande latrin.

Att den italienska befolkningen i sin helhet skulle vara lat är något vi i norden fått för oss. Men en vinter bland småstads- och lantbefolkning tar bort den illusionen. De arbeta fruktansvärt, ideligen, utan uppehåll, men utan plan, utan metod slött och intresselöst med ständigt sysselessatta händer och ständigt sladdrande tunga. Med alla primitiva folk dela de sin fördomsfullhet, sin grymhet, som då det gäller deras husdjur ju skadar dem själva, sin svarta okunnighet. Det finns ingen tillstymmelse till frihetsrörelse bland de stora massornas kvinnor, intet starkt nog missnöje med deras eländiga liv. Just detta är det beklagansvärda, det hopplösa! För den som medvetet lider av ett tillstånd och vill därur komma förr eller senare alltid befrielsen.

Sorrento i februari 1925.

ra av de propositioner och motioner som kunna tänkas ha särskilt intresse för oss.

Den kungl. propositionen som väl näst efter försvarsfrågan blir den för årets riksdag hårdaste att knäcka är säkerligen den angående kvinnors i statstjänst lönefråga. Förslaget härom har redan framlagts och kommer som en given följd av det förslag, som vid 1922 års riksdag framlades men då förkastades på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut, men som vid 1923 års riksdag bifölls, angående behörighet för kvinna att inneha statstjänst och annat allmänt uppdrag.

Denna s. k. behörighetslag innehåller i par. 1 den bestämmelsen, att ifråga om behörighet att inneha statstjänst, kvinna skall, med de undantag som i lagen angivas, vara likställd med man. Dessa undantag äro angivna i 7 punkter och beröra alla sådana områden, som det förvisso inte skulle falla någon kvinna in att aspirera på.

I och med detta öppnades praktiskt taget alla olika arbetsområden för kvinnorna. Men det återstod att ordna upp löne- och pensionsfrågorna för de nya aspiranterna och innan detta var gjort hade man ju inte vidare nytta av den nya behörigheten.

1921 års lönekommitté avgav i okt. 1923 betänkande härom och det är detta som, efter genomgången skärseid inom olika verk och institutioner, lagts till grund för ovan nämnda proposition i ämnet. Betänkandet byggde i huvudsak därpå, att den s. k. behovsprincipen skulle läggas till grund för kvinnornas löner, men då nu förslaget framlägges har detta övergivits och man går i stället in för likställighetsprincipen. Detta är väl vad de flesta önskat, men sällan vågat drömma om att få se förverkligat.

Finansminister Thorsson, som ju inte bara är en idealisk strateg, tog sig en funderare över hur han skulle kunna knäcka den tvåfaldiga nöt som innehöll dels förverkligandet av kvinnornas jämställhet med männen även i lönehänseende och dels ett undvikande av att statsbudgeten därigenom sprang för mycket i höjden. Han lär, enligt mångas utsago, ha funnit rent av Columbii ägg i denna delikata fråga, ty kvinnorna få lika lön för likvärdigt arbete som

männen — — — en gång i framtiden och så kostar det hela inte staten mer än cirka 700,000 kr.

Förslaget går ut på, att i en gemensam löneplan — emot hittillsvarande en manlig och en kvinnlig — placera män och kvinnor, visserligen så att det ges tillfälle för kvinnorna att i tävlan med männen nå upp till deras lönegrader, men inte alls med samma löner för nuvarande tjänsteinnehav även om det är så lika arbete som möjligt. Det tar alltså sikte på framtiden och som sådant är det naturligtvis värdefullt även om kvinnorna för ögonblicket ha liten nytta därav. Huvudsaken är väl kanske att principen om lika lön för lika arbete framförts även om den finansiella situationen lägger hinder i vägen för dess realiserande just nu. Som motiv för att de nuvarande kvinnliga befattningshavarna inte kunna flyttas upp i samma lönegrader som manliga med lika eller ungefär lika tjänsteinnehav har anförts, att även med nuvarande löner kvinnorna i statstjänst äro mycket bättre betalda än i den öppna lönemarknaden. Tyvärr är ju detta sant. Det är väl också detta jämte vetenskapen om, att om inte enighet vinnes om den kungl. propositionen så faller hela förslaget med de däri behjärtansvärda ansatserna, som avhållit de soc.-dem. kvinnliga representanterna ifrån att dra i härnad för den eller den gruppen av kvinnliga tjänstemän som ansett sig allt för illa placerade.

I samband med ovan refererade förslag står den av hr Lindberg väckta motionen om utredning, huruvida och i vad mån en begränsning av gift kvinnas rätt att inneha statstjänst och allmänt uppdrag må, för tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors berättigade anspråk på arbetsutkomst, kunna äga rum och att kungl. maj:t därefter måtte för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen kunna föranledas.

Vi skola efter behandlingen av frågorna i riksdagen återkomma till dem.

Bl. a. förslag, som särskilt angå kvinnorna, må framhållas propositionen om godkännande av dels en internationell konvention av den 4 maj 1910 angående bekämpandet av den vita slavhandeln och dels en internationell konvention av den 30 sept. 1921 för undertryckande av handeln med kvinnor och barn.

(Forts. nästa n:r.)

Nelly Thüring.

(Forts. fr. sid. 2.)

dess avlägsnande eller åtminstone mildrande, skulle alldeles säkert innebära många flera lyckliga hem i vårt land. Det vore således, alldeles säkert, mera fruktbarande att ta upp till diskussion spörsmålet om kvinnorna kunna hjälpa till i arbetet för fattigdomens avskaffande, än att arbeta för att hålla dem borta från politiken. Ty det är ju genom det fackliga och politiska arbetet som vi hoppas nå fram till en rättvisare utjämning av de ekonomiska möjligheterna. Och detta är inte en fråga som endast angår männen, utan den angår i lika hög grad kvinnorna. För att kunna värna om hemmen och för att trygga barnens framtid måste kvinnorna deltaga i det politiska arbetet och i arbetarörelsens organisations- och upplysningssträvanden.

I de allmänna grundsatserna för vårt soc.-dem. partiprogram framhålls som slutmål att "samhället så omdanats, att klassamhället är fallet och massfattigdomen avskaffad". Vidare heter det att "detta måste ske genom ersättande av den nuvarande planlösa varuproduktionen med en socialistisk efter samhällets verkliga behov planlagd för välståndets höjande stegrad produktion". Och vidare: "Detta mål kan inte uppnås utan politisk kamp. Socialdemokratien vill därför samla och politiskt organisera de utsugna klasserna, klargöra deras roll i den sociala utvecklingen, målet och vägarna för deras klasskamp, erövra den politiska makten och på den väg och i den ordning utvecklingen själv anvisar, genomföra samhällets socialistiska organisation."

Soc.-dem. vill således samla och politiskt organisera de fattiga klasserna, den vill att samhällets styvbarn genom inre solidaritet och sammanhållning skola åt sig själva och sina efterkommande arbeta fram en människovärdigare tillvaro. Hur mycket lättare skulle inte detta arbete bli, om vi överallt i våra arbetarehem hade politiskt vakna hustrur och mödrar, mödrar som kunde bibringa det uppväxande släktet förståelse och ansvar inför uppgiften som danare av framtiden. Och om t. ex. mödrarna fullt förstode fackföreningsrörelsens betydelse, så skulle alldeles säkert, om inte alltid

så åtminstone i många fall, deras inflytande som uppfostrarinnor förskona oss från den — för oss äldre partivänner vilka tagit medlemskapet i en fackförening som en naturlig och självfallen sak — tråkiga företeelse, att barn, vilkas föräldrar kanhända fått vara med och kämpa för föreningsrätten, nu anse det inte fint nog att genom medlemskap i en fackförening manifesteras sin samhörighet med arbetareklassen.

Ta vi de socialdemokratiska idéerna på allvar, och således på allvar vilja arbeta för lyckligare och tryggare förhållanden åt de fattiga hemmen, så tjäna vi detta syfte bra mycket bättre genom att verka för kvinnornas anslutning till och förståelse för socialismen, än genom att dölja våra avsikter bakom meningslösa fraser. Vilja vi rädda kvinnorna åt hemmen, då skola vi lära dem, att det endast är hela arbetarklassens, således både kvinnornas och männens solidaritet, som kan skapa fram så drägliga ekonomiska förhållanden, att det göres möjligt för mödrarna att i lugn och ro ägna sig åt sina hem och åt sitt ansvarsfulla kall som uppfostrare.

Hulda Flood.

Mrs Ferguson.

Den nyvalda kvinnliga guvernören över staten Texas i Förenta staterna, tillträdde sin post som högsta styresman över staten den 20 sistlidne januari.

Valet av en kvinna till ett dylikt ämbete är ett bevis på en genomgripande förändring i det allmänna tänkesättet.

För tio år sedan diskuterades

Eugen: DET GAMLA SLOTTET.

huruvida kvinnor skulle tillerkännas rösträtt eller ej inom staterna. Nu vid valet var det ej längre fråga om kvinna eller man utan om lämplig person.

Mrs Ferguson valdes med 80,000 rösters övervikt över motkandidaten, ej därför att hon var kvinna, utan därför att valmännen hade förtroende för henne och emedan hon hävdade staten Texas oberoende gent emot den mäktiga ligan Ku Klux Klan, i vars sold motkandidaten stod.

Mrs Ferguson är 47 år och har två vuxna döttrar samt ansedd som en särskilt duktig husmoder, som själv lägger hand vid det praktiska hushållsarbetet.

Hon är naturligtvis i hög grad samhällsintresserad. Har akademisk uppfostran och prisas för mod och fullödlig karaktär.

Tillskrives uppfostrande betydelse i hög grad på mannen, som var järnvägsarbetare ursprungligen, men som ganska ung kom att väljas som guvernör över Texas. Han måste vid senaste val draga sig tillbaka på grund av beskyllningar att ha misskött en del fonder. Som kuriöst kan nämnas, att mannen är motståndare till kvinnorösträtten och förbudet och således stiek i stäv mot sin hustrus-efterträdares åsikt.

Varje för vår saks framgång ivrande medlem måste arbeta för
— M O R G O N B R I S —
spridning till arbetarehemmen.

Ann-Margret Holmgren.

Ann-Margret Holmgren, som i dagarna fyllt 75 år, uppvaktades storslaget på bemarkelsedagen. För oss framstår hon kanske mest som den, vilkens namn är outplånligt förknippat med arbetet i den kvinnliga rösträttsrörelsens tjänst.

Men för Ann-Margret Holmgren är detta arbete helt säkert endast en detalj i hennes intensiva livsföring. Rösträtten är säkerligen det medel hon trots på skall föra kvinnorna fram till den aktivitet, som är ett behov för dem själva och samhället. Ett medel för deras egen utveckling till ansvarsmedvetna medborgare och individuella personligheter. Och med den rättsåskådning hon själv äger, har hon betraktat kvinnornas frigörelse som ett led i densamma. Säkerligen har hon också innerst tro på att kvinnornas stora flertal står den nära och således givas genom dem större möjlighet till seger.

Ann-Margret Holmgrens klara frisinne har ofta fört oss samman i tankar, hennes sinne för rättvisa och humanitet har uppväckt vår beundran och vi ha enkelt tackat henne för hennes varma tro på det godas seger och hennes oförskräckta framträdande i brytningstider, som just var den eggelse, som många behövde för att våga sig fram och giva sitt till framskapandet av rättvisa och humanitet. Vi hoppas att Ann-Margret Holmgren ännu länge får verka med sitt friska sinne och sina livgivande tankar.

Sådd och skörd.

Berättelse för "Morgonbris".

Av Elin Pettersson.

VII Kap.

— Nog är det gott och väl att vara bjuden, men hur skall man kunna gå dit? Den här klänningen är den enda jag kan reflektera på.

Olga stod framför Rudolf och höll ut en tegelfärgad, vacker klänning.

— Den måtte väl duga! Alldeles ny — som den klär dig se'n! Gå dit måste man. Det fordrar artigheten.

— Men, Rudolf, man är som litet orolig så där bland fint folk.

— Ha, ha, ha — men, Olga, du har ju mig!

— Jag förlitar mig på det också.

— För övrigt är det nog inte så farligt med "finheten".

Jag vet ju inte vad Lund har för tänkesätt nu. Men nog fanns det en tid när han ville "köpa" mig. Färlan gillrades mer än en gång, fast jag dess bättre ej råkade fast. Så blev far fattig — huru som helst — jag var ju den tiden bannlyst från mitt hem. Den som då stod vid min sida var du, Olga. Du har varit min bästa vän och präktiga, lilla kamrat — han kysste hennes ögon — det var dessa som bedrogo mig, sade han lycklig.

— Och du min, svarade Olga.

— — —

Irenes bröllop blev en i allo värdig högtidsfest. Återseendet — som man på många händer fruktat — gick bättre än man tänkt sig. Irene var ju en vacker brud, men stod betydligt efter Olga i utseende. Verkmästare Lund kände sig som litet enkel i början. Men det gamla fick utplånas för det nya. Rudolf hade gjort sitt val och hans val var gott.

Olgas yttre var slående. Det måste till och med Frits tillstå, trots så brudgum han var.

Något vidare umgänge mellan de unga paren kunde ju icke komma i fråga. Skilda kategorier av människor och vanor, trivas icke. Var och en hade det bästa inom sig och h e m m e t.

— — —

Befattningen som fattigvårdsläkare var till ansökan ledig. Bland många sökande valdes Frits Hägg.

Underligt var det ju att just Olgas mor blev hans första patient.

Gamla änkan Andersson låg på sitt sista. Där var ju inte mycket

att göra när Frits kom. Men för attestens skull så...

Dödsarbetet hade börjat när Olga anlände. Så sutto de där på var sin sida när befriaren — döden — kom.

Vad är väl livet för den som ständigt måste neka sig allt?

Slita och fara illa? Här låg en telnings från det stora hatets fält — ingenting annat. Och dock hade hon efter bästa förmåga sått sin sådd. Det goda hon ägt hade hon sökt överflytta till dottern.

— — —

Bland de få kransarna märktes en från den fabrik där hon varit anställd, och likaledes en från disponent Högberg. Det var ju vackert att giva denna — och de voro också välförtjänta.

Så sänktes en folkets dotter ned i det tysta. Där voro inga märkestal och ingen ståt. Men vad betydde det. En träl var befriad. En lång och svår livskamp var slut.

Avslutning.

"Vad du sår skall du ock skörda." Må det bliva måttet i varje individs liv. Vad mer var jag blir ställd? Här eller där? Om jag får många förtroendeposter så mycket större utsäde — om jag får klarare livsåskådning än någon annan — så mycket ädlare sådd.

Allt ger tusenfalt åter.

Det är just detta jag sökt skildra i min berättelse här ovan.

Den unge och den gamle, den moraliskt svage och den mera ständaktige, den fattige och den rike — alla hade till sist kommit till klarhet i livets djupare mening.

Alla äro vi en gren — liten eller större — men dock en gren i det stora trädet:

S a m h ä l l e t.

Varpå beror dess välfärd och framtida lycka?

På ledande krafter och styresmän, svarar någon. Ja, det är sant. Men väl också på den enskilde.

Fyller jag min livsuppgift?

Sår jag en ädel sådd — då blir min skörd god och ger tusenfalt igen. — — —

Men över de mörka fälten brinner frihetens fackla allt klarare...

SLUT.

Skilsmässor.

För någon tid sedan upprördes allmänheten av familjetragedien vid Gotlandsgatan, Stockholm, då en rusdrycksfördärvad man drev sin hustru i döden. Fallet gav anledning till intervjuer i tidningarna och i samband därmed en ventileringsfråga om familjetragediernas orsak. Och familjetragedier, där oftast hustrun är den lidande lär vara långt talrikare än man tror eller vet. Enligt advokat Eva Andéns och fru Gerda Lindbloms uttalanden finns det hustrur, som leva tillsammans med sina män i verklig livsfara. Och många hustrur, som tysta och med ett nästan övermänskligt fördragande släpa sig fram i äktenskap, som äro ett verkligt martyrium.

I dessa familjetragedier finnas säkert många fall, då en kvinna helt offerar sitt människovärde. En kvinnas hängivenhet och uppoffrande kärlek till en man kan vara sublim och höjd över mänsklig dom och värdesättning. Men kvinnans hängivenhet, hustruns tålmod och trohet även i fall, där kärleken vidrigt missbrukas, kan urarta till ett psykiskt gift, som upplöser och förstör själens sundare krafter och själva livsviljan. En kvinna, som tål allt, fördrager allt och offerar allt under utplånande av sig själv och för en ovärdig individ, är säkerligen inte den bästa moder för kommande generationer eller en frisk cell i samhällskroppen. Offret får aldrig gå så långt, att man glömmer ansvaret inför livet, vårt eget liv, som vi bara få leva en gång. Den tysta, förpinnade, självutplånande hustrun handskas ovärdigt med livets gåva och handlar ansvarslost och pliktförgäta mot en person, nämligen mot sig själv, och dessutom stundom mot sina barn. Hon har glömt att hon själv är en människa med mänskliga rättigheter och även skyldigheter. Hängivenheten och troheten mot en ovärdig man har försumpat henne och förvandlat hennes kärlek till ett dödade gift, och hennes offer blir en nästan omoralisk handling.

Enda rätta vägen ur ett outhärdligt äktenskap är naturligtvis skilsmässa. Och i fall där mannen gör hemmet till ett helvete och kvinnan till en slav, är skilsmässan mellan makarna en moralisk handling, som kan rädda kvinnan från undergång och även barnen, där sådana finnas.

Nya möjligheter för kvinnlig medborgarbildning.

På fröken Elisabeth Tamms egendom Fogelstad i Södermanland kommer snart att öppnas en folkhögskola för kvinnor eller som den i prospektet kallas, medborgarskola. Detta har varit möjligt genom fröken Tamms vänlighet att upplåta fria lokaler därstädes. Denna skolas undervisning blir nog något olik andra folkhögskolors, därigenom att den närmast tager sikte på kvinnornas ställning som medborgare efter den stora representationsreformen och sålunda lägger undervisningen mera fostrande för den delvis därigenom intagna nya ställningen i samhället. Skolan kommer helt säkert att bli en god vägledare för mödrar med ansvar inför samhällsuppgifterna och som hava uppfostrargärningen och hemmets skötande lagt på sina skuldror och för alla utomhus arbetande kvinnor, vare sig i intellektuellt arbete eller kroppsarbete, vilka vilja skaffa sig ökade insikter i sin ställning som

Det pekas ofta på de talrika skilsmässorna, som ett bevis för en sjunkande moral hos ett folk. Men är inte de olyckliga äktenskapen och familjetragedierna snarare ett talande vittnesbörd för moralens försumpning? Även om skilsmässofrekvensen skulle ökas betydligt, måste man betrakta en minskning av olyckliga äktenskap och förpinnade hustrur som en moralisk höjning hos ett folk? Ja, nu komma antagligen aldrig de förpinnade hustrurnas och olyckliga äktenskapens antal att kunna avläsas genom statistik. Men många skilsmässor få inte utan vidare betecknas som följda av ett bedrövligt moraliskt tillstånd, då det snarare kan vara följden av en ärligare och sundare moral hos ett folk.

Kvinnan, som är modern, hemmets vårdarinna och den moraliska hörnstenen i samhället, måste vara livskraftig, ansvarskännande och sund, om ett folks framtid skall kunna skönjas i något så när ljus dager.

Sibyl.

ansvariga samhällsmedborgare. Ämnesvalet är därför koncentrerat, för att kunna giva eleverna vidgad och fördjupad kunskap om individens ställning till samhället.

Många krafter ha enats för att söka få skolan till en verklig medborgarskola för alla kvinnor som önska genomgå kurser i densamma.

Skolans närmaste ledning utövas av en direktionsbestående av frökarna Tamm, Hesselgren och Hermelin, doktor Ada Nilsson och fru Wägner. Vid direktionsens sida står ett förtroenderåd, sammansatt av kvinnor från vitt skilda verksamhetsområden.

Förtroenderådets sammansättning är följande:

Ordf. yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren, v. ordf. redaktören för Morgonbris, fru Signe Vessman, fru Gerda Lundeqvist-Dahlström, Häl-singborg, fru Ester Ekengren, Nykö-ping, lektor Emilia Fogelklou-Nor-lind, Jakobsberg, fru Hildur Hult, lärarinna, Eskilstuna, fru Anna Käll, Sparreholm, Fröken Clara Käck, fosterbarnsinspektris, Norrköping, fröken Ellen Landmark, skoarbeter-ska, Örebro, fru Gerda Lindblom, Stockholm, fröken Elisabeth Lund-gren, lärarinna, Örebro, fröken Ka-rin Nilsson, textilarbeterska, Norrköping, fröken Signe Nilsson, Norrköping, doktor Andrea Andréén-Svedberg, Stockholm, fröken Herta Svenson, fabrikskonsulent, Stock-holm, fru Agnes Söderquist, Väster-ås, fröken Elvira Vedberg, tobaksar-beterska, Stockholm, fru Ella Wick-bom, Djursholm.

I övrigt hänvisas till prospektet.

Sthlms stads och läns soc.-dem kvin-nodistrikt

håller årsmöte sönd. den 22 mars kl. 11 f. m. å Studiehemmet, Drottning-gatan 88, 1 tr., Stockholm.

I samband med årsmötet komma flera föreläsningar att hållas. På söndag e. m. föreläser red. Rickard Lindström om Socialismens historia, på måndag, med början kl. 10 f. m. håller fröken Kerstin Hesselgren föreläsning om Internationell arbetarskyddslagstiftning, professorskan Anna Vicksell om Nationernas Förbund och fröken Mathilda Widegren om Fredsarbetet ur uppfostrings-synpunkt. Till föreläsningarna äga alla förbundsmedlemmar fritt tillträde.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Kamratmöte i Karlskoga.

Söndagen den 7 dec. 1924 var Degerfors kvinnoklubb av Karlskogakamraterna inbjuden att tillsammans med dem fira Ellen Keys 75-årsdag. Starten till Karlskoga företogs i bil och innan vi uppsökte våra kamrater i Folkets hus, gjordes en tur till barnhemmet i Karlskoga. De allra flesta av oss hade aldrig besökt barnhemmet, varför intresset för detsamma var stort. Vi mottogs av föreståndarinnan, som lät oss bese hemmet med henne som ciceron. Att barnen voro snyggt klädda och allt i hemmet för övrigt var gott ställt vilja vi nog tro, men det var med blandade känslor vi sågo dessa barn och deras tillvaro inom hemmet. Det var något så stelt över både barn och deras ledare, att den besökande kände det tomt och ödsligt inom sig själv. Att hemmen behövas det inser man ju mer än väl, men litet mera av barnsjälens skulle lysa fram och hjärteglädjen från deras ledare och uppfostrare.

Därifrån bar det sedan iväg till våra kamrater, som hade i ordning ett inbjudande kaffebord för oss resenärer att fylka oss omkring och att vi läto oss väl smaka behöver väl ej nämnas.

Så öppnades festen av Karlskogaklubbens ordf., fru Mina Uddenberg, som hälsade samtliga deltagare välkomna och påminde om varför vi voro samlade. Efter ett musiknummer och unison sång, uppläste fru Uddenberg en redogörelse över Ellen Keys 75-årsdag och samtidigt vad som anförts i Morgonbris om Ellen Key.

Klubbens sekreterare fortsatte att läsa Marika Stjernstedts biografi över Ellen Key. Fru Uddenberg framhöll en hel del goda idéer, som Ellen Key skrivit om hemmet och kvinnan m. m.

Som festdeltagarna tyckte att många med skilda meningar voro samlade på en gång, framhölls att vi skulle draga nytta därav och diskutera den för oss kvinnor så brännande moderskapsförsäkringsfrågan. Diskussionen blev både livlig och givande. Ett gemensamt uttalande blev att vi nödvändigt behöva få en moderskapsförsäkring till stånd samt att var och en i sin stad eller socken skall ge sina riksdagsmän en påstötning om att de framhålla våra krav och idéer och rösta för dem.

Den i allo lyckade Ellen-Key-festen och diskussionsmötet avslöts med sång och musik samt ett hjärtligt tack till deltagarna av fru Uddenberg.

Efter festen inbjödo Karlskogakamraterna oss till sankväm. Tésupé var anordnad och kommittén hade säkert nedlagt mycket arbete för att vi skulle få så trevligt, som man gärna kan önska sig, varför

Karlskoga och Degerfors socialdemokratiska kvinnoklubbar.

våra kamrater i Karlskoga äro värda all honnör och värt hjärtliga tack.

Nyttan av kamratmöten kan aldrig resonerats bort. Det liksom höjer oss över det vardagliga och ger oss litet av ny arbetslust och ny förmåga att med mera iver gripa oss an klubbarbetet. Därför, kamrater landet runt: "Gör vad ni kunna för kamratmötena, så de få bli drivfjädern i vårt framtidsarbete."

Med kamratlig hälsning tecknar sig

Referenten.

Från Furulund.

Furulunds soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt första ordinarie möte tisdagen den 20 januari. Ett cirkulär från distriktsstyrelsen med anmodan att klubben skulle ställa till agitationsmöten, vartill distriktsstyrelsen förmedlade talare, togs till behandling. Efter en stunds diskussion beslutades att ställa till en fest med föredrag, vartill skulle inbjudas arbetarekommunen, soc.-dem. ungdomsklubben samt Kävlings soc.-dem. kvinnoförening.

Års- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes och beviljades ansvarsfrihet åt styrelsen. Av årsberättelsen framgick att klubben hållit 11 ord. möten, därav 2 friluftsmöten, samt 11 styrelsemöten. Styrelsen består av: ordf. fru Ingeborg Jönsson, kassör Johanna Friberg, sekreterare och korresp. sekr. Marta Nilsson, vice ordf. Ida Andersson, vice sekr. Ester Didriksson, till kommissionär för Morgonbris Karla Rosvall. Klubben bestod vid årets början av 30 godkända medlemmar och vid årets slut 34, alltså en ökning med 4 st. Klubben är ansluten till förbundet genom distriktet samt till arbetarekommunen på platsen.

Under året har hållits en fastlagsfest för egna medlemmar jämte några inbjudna med muntration och kaffedrickning. Års-

fest den 4 nov. med fru Marta Larsson från Malmö som talare över ämnet "Några reflexioner från valarbetet". Till festen hade inbjudits ungdomsklubben samt Kävlings kvinnoklubb.

Klubben har jämte sagostundsavdelningen anordnat en basar, vilken gav ett överskott på 140 kr. 30 öre för klubbens del. Klubben har deltagit i 1-maj-demonstrationen samt i en fredsdemonstration med fana. Vidare har klubben varit arbetarekommunen behjälplig i valarbetet. Har varit representerad vid konferensen i Malmö med 2 ombud.

Klubben har anslutit sig till bildningsfonden. Under året ha diskuterats moderskaps hjälpslagen samt fru Maja Björkman-Brobergs artikel i Morgonbris "Lär dina barn kärlek och hänsynsfullhet mot andra människor".

Klubben är representerad i kommunalfullmäktige, skolråd och barnavårdsnämnd, pensionsnämnd och sagostundsstyrelse, Koop. Handelsföreningen samt andelsföreningen Folkets hus. Under året har skänkts 25 kr. till Sagostundsorkestern, 25 kr. till lantarbetarna och 10 kr. till Brunnsvikskurserna.

Av Morgonbris har försålts 420 ex. och av broschyren "Den osynliga muren" 25 st. Klubbens inkomster och utgifter ha balanserat på en summa av 717 kr. 4 öre.

Med kamrathälsning.

Styrelsen.

Från Landskrona.

Landskrona soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 22 januari. Års- och revisionsberättelserna lades med godkännande till handlingarna. Ansvarsfrihet beviljades. Ur klubbens verksamhet för det gångna året må nämnas att densamma har deltagit i distriktskonferensen i Malmö med 2 ombud och vid partikonferensen med 1 ombud. Har som klubb deltagit i kvinnornas Skånedag i Malmö. Två stora agitationsföredrag ha hållits, det ena med hr Aug. Nilsson, som talade över ämnet "Kvinnans ansvar inom arbetarörelsen" och det andra av rektor Annie Weibull om "Flickornas yrkesval". Klubben har anslutit sig till kongress- och bildningsfonderna. Har även anslutit sig till distriktets uttalande i änkepensionsfrågan, dock betonas att dessa medel icke mätte

Vetenskapliga fabrikationsmetoder och kooperativ distribution göra K. F:s margarin till en delikat och billig vara.

genom fattigvårdsstyrelse utbetalas utan av annan lokal myndighet. Klubben har till den gångna julen genom insamling och anslag ur kassan givit fullständig beklädning åt 12 st. barn. Samtidigt anordnades julfest för barnen och deras mödrar.

Klubben är liten men naggande god.

Ref.

Från kamratmötet i Söderhamn.

Hälsinglands soc.-dem. kvinnoklubbar hade söndagen den 1 februari kamratmöte i Söderhamns goodtemplarokal. Mötet hade samlat 175 deltagare, representerande 8 klubbar. Fru Inez Wickström öppnade mötet och hälsade de närvarande välkomna. Till ordf. utsågs fru Wickström, till sekr. och referent fru Hanna Möller.

Första diskussionsfrågan: "Moderskaps-pensioneringen", inleddes av fru Bennet, Hudiksvall. Efter en livlig diskussion beslöts göra följande uttalande:

"Hälsinglands kvinnoklubbar, samlade till kamratmöte i Söderhamn, till ett antal av 175 medlemmar, uttala som sin bestämda önskan, att lag om modershjälps och änkepensionering lösas samtidigt, men att lösningen blir sådan att det ej får någon som helst beröring med fattigvården."

Härefter diskuterades "Befolkningsfrågan", vilken inleddes av fru Strandberg, Iggesund. Debatten blev rätt livlig, och beslutades att densamma fick utgöra svar på frågan.

Därefter höll fru Bennet ett välformat och utmärkt föredrag om "Klubbarbetet och dess uppbyggelse inom organisationerna".

Nästa diskussionsfråga, "Huru skola vi mödrar fostra våra döttrar, att de må bli dugliga samhällsmedlemmar", inleddes av fru Aldén, Bollnäs. Sedan en del yttrat sig i denna fråga, beslutades, på grund av den långt framskridna tiden, bordlägga densamma till ett kommande kamratmöte.

Frågan om "Nöjesskattens avskaffande" beslöts hänskjuta till resp. klubbar, att var och en inom sin egen kommun arbetar för dess slopande.

Beslöts att avsända ett telegram till statsrådet Branting.

Nästa kamratmöte skulle förläggas till Ljusne.

Omedelbart efter mötet vidtog samkväm, till vilket kommunens medlemmar inbjudits. Härvid förekom bl. a. musik av kapellet "Kamraterna", sång av N. O. V:s sångkör samt solosång av fröken Ester Löhman, vilket allt livligt senterades.

Ett kort anförande hölls av Th. Carlsson, Bollnäs, över den soc.-dem. kvinnörelsens insats i arbetareklassens strävan.

C. G. Johansson, Söderhamn, talade över Ivan Oljelunds liv och diktning, och fru Brita Häll, Vallvik, berättade en del historier, vilket mottogs med starkt bifall.

Ävenledes serverades supé och kaffe för billig avgift.

Uttalades en förhoppning att alla kamratmöten måtte bli lika gedigna och trevliga, så att de må verka upprekande och inspirerande på kvinnorna i deras fortsatta arbete.

Sekreteraren.

Från Storfors.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb hade söndagen den 25 jan. sitt årsmöte. Sedan en del ärenden behandlats, upplästes styrelse- och revisionsberättelserna för verksamhetsåret 1924, vilka godkändes, och beviljades styrelsens full och tacksam ansvarsfrihet. Av tidningen Morgonbris har för-

Hilda Sundström 50 år.

Vår kamrat Hilda Sundström fyller den 30 mars 50 år. Medlem i Hedemora soc.-dem. kvinnoklubb sedan 1917, alltså året efter dess bildande. Hon har under flera år tillhört klubbens styrelse, dels som ordförande och det innevarande året som vice ordförande. Under hela denna tid har hon arbetat outtröttligt för klubbens framgång och för våra idéers spridande. För oss kamrater är Hilda Sundström ett föredöme, i det hon alltid står orubbligt fast vid sin mening och alltid pliktstroget utför åtagna uppdrag. Kamrat Sundström är mycket intresserad såväl politiskt som ekonomiskt. Sävitt hennes tid tillåter skall man alltid se henne på våra klubbmöten såväl som våra syföreningsmöten och deltaga med stort intresse i allt arbete. "Morgonbris" har alltid haft en varm vän i kamrat Sundström, som hela tiden verkat och städse verkar att så mycket som möjligt få vår tidning spridd.

Vi vilja härmed bringa dig våra varmaste välgångsönskningar på din halvsekelsdag, med hopp om att ännu i många år du måtte kunna arbeta med samma energi som hittills.

sålts 830 ex. Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 614: 53.

Klubben räknade vid årsskiftet 46 godkända medlemmar.

Till ordf. och korresp. sekr. för innevarande år valdes Elin Villig, till kommissionär Sofia Edgren.

Ett offentligt möte har hållits med föredrag av fru Hulda Flood från Uppsala, över ämnet "Rättigheter förplikta".

Vid årets kvinnokongress i Stockholm var klubben representerad av 1 ombud. Vidare har en av medlemmarna bevistat A. B. F:s sommarkurs i Brunnsvik. Till föreläsningssamlingen har lämnats anslag. Ävenså har bidrag lämnats till de stridande lantarbetarna här på platsen. Klubbens medlemmar deltog livligt vid höstens val-

En glädje

— ej ett nödvändigt ont.

En husmor skriver till oss:

"Genom att lägga kläderna i blöt på aftonen i Tvättbjörns-lut har varje tvätt blivit en glädje i stället för att man förut emotsåg varje tvätt som ett nödvändigt ont."

L. O.

Gör på samma sätt!

Lägg i blöt på kvällen i Tvättbjörns-lösning och tvättdagen blir en glädjedag även för Eder.

Följ bruksanvisningen!

Vita Tvättbjörn

Tvättar medan Ni sover!

Tvättbjörn No 1 à 75 öre för den vita tvätten. Den billigare Tvättbjörn No 2 à 65 öre till disk, rengöring och tvätt av kulörta kläder, strumpor och ylle.

agitation, genom spridande av valseklar och broschyrer. Även ha anordnats såväl enskilda som offentliga fester under året.

Inom måttet av våra krafter har klubben arbetat för att söka intressera och upplysa kvinnan om sitt värde som samhällets medborgare.

Dock måste vi livligt beklaga att platsens arbetarkvinnor ännu ej insett nödvändigheten av att deltaga i klubbens arbete. Men detta bör för oss bli ytterligare en sporre att icke misströsta, utan söka påverka utomstående att ansluta sig till den soc.-dem. kvinnörelsen.

Med hälsning till alla kamrater landet runt.
H. K — n.

Det ligger i Edert eget intresse att göra Edra inköp i Konsumtionsföreningen Stockholm

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textside 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund: Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

Meddelande från expeditionen.

Följande arbetsmateriel kan tillhandahållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel . . . . . Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar) . . . . . » 3: 60
Protokollsbok (blå pärmar) . . . . . » 1: 85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar . . . . . » 0: 05

Rekvisioner och alla avgifter insändas till förbundskassören, Anna Svensson, Grindsgatan 10, Sthlm Sö.

SVEN OHLSON

MUSIKHANDEL & REPARATIONSVERKSTAD

44 Kammakaregatan 44
(Andra husat från Drottninggatan)
Tel. Norr 129 85

Lager av:

Musikinstrument, Strängar & Tillbehör.
Grammofoner & Skivor.

Reparationer av
Sträng-, Blås- & Batteriinstrument,
Grammofoner m. m. utföres.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring i **DE FÖRENADE** & sitt eget eller bågge makarnas liv. Premiembefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN.

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7:30 e. m.
Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7:30 e. m., Stortorget 3, 2 tr.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.

Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. Fridhemsgatan 48.

Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholmsgatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södra Förstäderas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte andra torsdagen i varje månad i biograflokalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin, Liljeholmen, tel. Grödal 116. Korresp. sekr. Karin Käll, Aspudden, tel. Aspudden 4 28.

Billeholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Fors, Villorna, Billeholms gruva. Sekr. fru Gerda Lilje-roth, Billeholms gruva.

Styrelsen.

Djursholms Soc. dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Enköpings soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 4:de tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Landskrona soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra onsd. och 4:de torsd. i varje månad kl. 1/2 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Amalia Nilsson, Föreningsgatan 61, Landskrona.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta o. 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Trällebergs soc.-dem. kvinnoklubb har möte andra måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. Fru Math. Friberg, Kyrkogatan 9.

Styrelsen.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.

Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 4:de onsdagen i månaden kl. 7,30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.

Styrelsen.

Stockholm, A.-B. Arbetarnes Tryckeri, 1925